

İdari yargıda genel dava açma süresinden daha kısa özel dava açma süresine tabi bir idari işlemde özel dava açma süresinin gösterilmemiş olmasının mahkemeye erişim hakkı üzerindeki etkisinin değerlendirildiği Danıştay'ın bazı kararları:

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 15/3/2022 tarih ve E:2021/2, K.2022/1 sayılı kararı;

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, 20/01/1982 tarih ve 17580 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, dava açma süresini düzenleyen 7. maddesinde Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten bu yana herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Dolayısıyla anılan maddede düzenlenen genel dava açma sürelerinin, yeterli açıklıkta, anlaşılabilir olduğu ve idari yargıda uzun süredir uygulandığı dikkate alındığında, bilinirliği konusunda bir tereddüt bulunmayan bu süreler ile ilgili olarak mevzuatta bir karışıklık yaşandığından söz etmek mümkün değildir.

2577 sayılı Kanun'un 7. maddesinde gösterilen genel dava açma sürelerinden başka, özel düzenlemeler ile idari dava açma süreleri de belirlenmekte olup, idari yargı düzeninde oldukça fazla ve dağınık olan bu süreler nedeniyle mevzuatın yorumunda karışıklık yaşanabilmektedir. Mevzuatta yaşanan bu dağınıklıktan dolayı, uyuşmazlığın özel dava açma süresine tabi olup olmadığı hususu, ancak somut olayın özelliğine göre mevzuatı yorumlayan yargı mercilerinin kararlarıyla ortaya çıkmaktadır. Özel dava açma süreleri açısından mevzuatta var olan karışıklığın hangi sürede hangi kanun yoluna başvurulacağı konusunda kişileri yanıltması olası bulunduğundan, işlemde başvuru yolu ve süresi belirtilmemişse, bu sürelerin ilgililerce bilinmesinin beklenemeyeceği de bir gerçektir.

Bu çerçeveden bakıldığında önemli olan husus, hakkında işlem tesis edilen ilgililerin mahkemeye erişim hakkını kısıtlayan ya da engelleyen somut olguların bulunmaması, şayet birtakım olgular var ise bu olguların mahkemeye erişim hakkının özüne zarar verecek seviyeye ulaşmamasıdır.

Anayasa'nın 40. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca idarenin üstlendiği yükümlülüğü yerine getirmemesi durumunda yargı organına düşen görev, ilgililerin başvuru yolu ve süresinin gösterilmemesi nedeniyle uğradığı mağduriyetin mahkemeye erişim hakkının özüne zarar verecek seviyeye ulaşmasını önlemek olacaktır. Esasında, kişinin mağduriyetinin kaynağı, başvuru yolu ve süresini işlemde belirtmeyen ilgili idare olup, kişinin yargısal bir prosedürün uygulanması ya da eksik uygulanması sonucu oluşan bir

mağduriyeti söz konusu değildir. Dolayısıyla kişinin idareden kaynaklanan bu mağduriyetinin giderilmesi, yargısal bir prosedürün hiç uygulanmaması şeklinde olmamalıdır.

Bu itibarla, Anayasa'nın 40. maddesi hükmü uyarınca, özel dava açma süresine tâbi olmasına rağmen, bu hususun işlemde ya da yazılı bildirimde açıklanmaması hâlinde, dava konusu işlemin tebliğ tarihinden itibaren özel dava açma süresinin değil, genel dava açma süresinin uygulanması gerektiği yorumunun, hukuki güvenlik ve idari istikrar ilkesi ile mahkemeye erişim hakkı arasındaki hassas dengeyi sağlayan bir özellik taşıdığı; ilgililere aşırı bir külfet yüklediği, vergi mahkemelerinde 30 gün, Danıştayda ve idare mahkemelerinde 60 gün olan genel dava açma süresinin ilgilinin dava açmak için gerekli araştırma ve hazırlıklarını yapmasına, gerekiyorsa hukuki ve teknik yardım almasına yetecek düzeyde olduğu; açık, anlaşılabilir ve ulaşılabilir olan genel dava açma sürelerinin mahkemeye erişimi zorlaştıran ya da engelleyen kısa süreler olarak nitelendirilemeyeceği, özel dava açma süresi yerine genel dava açma süresinin uygulanması sayesinde ilgilinin, işlemde başvuru yolu ve süresinin gösterilmemesinden dolayı uğradığı mağduriyetin, mahkemeye erişim hakkının özüne zarar verecek seviyeye ulaşmadan önleneceği değerlendirilmiştir.

Açıklanan nedenlerle, idarî işlemlerde dava açma süresinin belirtilmediği hallerde özel ve genel dava açma süresinin işletilmesi veya işletilmemesi konusunda Danıştay dava daireleri ile kurullarının kararları arasında var olan içtihat ayrıklığının, içtihatların birleştirilmesi yoluyla bağlayıcı bir çözüme kavuşturulması ve içtihadın, "özel dava açma süresine tâbi bir idarî işlemde, dava açma süresinin gösterilmemiş olması durumunda, vergi mahkemelerinde 30, Danıştay ve idare mahkemelerinde 60 günlük genel dava açma süresinin uygulanması gerektiği; aynı şekilde genel dava açma süresine tâbi bir idarî işlemde dava açma süresi gösterilmemiş olsa da, 30 ve 60 günlük genel dava açma süresinin uygulanması gerektiği" yönünde birleştirilmesi sonucuna ulaşılmıştır."

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 4/3/2019 tarih ve E:2017/2905, K:2019/857 sayılı kararı;

" İdari işlemlerin nitelikleri gereği özel yasalarda, genel dava açma süreleri dışında ayrı dava açma sürelerinin öngörülmüş olması halinde, idare tarafından idari işlemlerin nitelikleri ve tabi oldukları dava açma süreleri gösterilmedikçe özel dava açma sürelerinin işletilmesine olanak bulunmadığından, Anayasa'nın 40. maddesi hükmü uyarınca, özel dava açma süresine tabi olmasına rağmen, bu hususun idari işlemde

açıklanmaması halinde, dava konusu idari işlemin tebliği tarihinden itibaren, özel dava açma süresinin değil, 60 günlük genel dava açma süresinin uygulanması gerektiği "

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 11/6/2014 tarih ve E:2012/1402, K:2014/2629 sayılı kararı;

"Anayasa'nın 40. maddesinin 2. fıkrasında, 'Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.' hükmü yer almıştır.

Anılan Anayasa hükmü ile de bireylerin yargı ya da idari makamlar önünde haklarını arayabilmelerine kolaylık ve olanak sağlanması amaçlanmıştır; idareye işlemlerinde, ilgililerin kaç gün içinde, hangi mercilere başvurabileceklerini bildirme yükümlülüğü getirilmiştir. Bu durumda, özel yasasında yer alan düzenleme gereği tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde dava konusu edilmesi gereken dava konusu işlemlerin içeriğinde, Anayasa'nın 40. maddesinde yer alan düzenlemeye uygun olarak kanun yoluna başvurma süresinin gösterilmemiş olması nedeniyle ödeme emrinin tebliğ tarihinden itibaren genel dava açma süresi olan altmış gün içinde bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmakla, davanın süresinde olduğunun kabulü ve davanın süreaşımı nedeniyle reddi yolundaki ısrar kararının bozulması gerekmektedir."

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 17/11/2014 tarih ve E:2012/2620, K:2014/4054 sayılı kararı;

"İdarenin Anayasa'dan kaynaklanan yükümlülüğünü yerine getirmesi esas olmakla birlikte, belirtilen yükümlülüğün yerine getirilmemesi, idari işlemlere karşı açılan davalarda dava açma süresinin işletilmeyip, ihmal edilmesi sonucunu da doğurmamalıdır. Anayasa'nın 125. maddesinde idari işlemlere karşı açılacak davalarda sürenin yazılı bildirim tarihinden başlayacağını bildirilmesi karşısında, usulüne uygun tebliğ olunan veya bütün unsurlarıyla ilgililer tarafından öğrenilen idari işlemler üzerine, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda açıkça belirtilen ve ilgililerce de bilindiğinin kabulü gereken genel dava açma sürelerinin işletilmesi zorunludur. Bu durumda, özel yasasında yer alan düzenleme gereği tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde dava açılması gereken dava konusu işlemlerin içeriğinde, Anayasa'nın 40. maddesinde yer alan düzenlemeye uygun olarak kanun yoluna başvurma süresinin doğru gösterilmemiş ve davacının yanıtılmış olması nedeniyle para cezasının tebliğ tarihinden itibaren üst yazıda belirtilen genel dava açma süresi olan altmış gün içinde bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmakla, davanın süresinde olduğunun

kabulü gerektiği sonucuna varılarak davanın süreaşımı nedeniyle reddi yolundaki ısrar kararında hukuka ve usule uygunluk bulunmamıştır. "

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 26/10/2020 tarih ve E:2020/2208, K:2020/1974 sayılı kararı;

" Davacıların, kendilerine bir bildirim yapılmadığı sürece 2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinde öngörülen ve özel bir yargılama niteliği taşıyan ivedi yargılama usulünü ve bu usule tâbi işlerde geçerli olan dava açma süresini bilmeleri mümkün değildir. Dolayısıyla ivedi yargılama usulüne tâbi olan bir işlemi öğrendiklerinde kaç gün içinde hangi merciye başvurulacağını ya da doğrudan dava açılıp açılmayacağını bilmeleri beklenemez. Bu doğrultuda, Anayasa'nın 40. maddesi hükmü uyarınca, özel dava açma süresine tabi olmasına rağmen, bu hususun idari işlemde açıklanmaması halinde, dava konusu idari işlemin tebliği tarihinden itibaren, özel dava açma süresinin değil, 60 günlük genel dava açma süresinin uygulanması gerekmektedir. Dava konusu imar planı değişiklikleri askıda ilan edilirken, söz konusu planların ivedi yargılama usulüne tabi olduğuna veya özel dava açma süresi bulunduğu yönelik askı tutanağında herhangi bir açıklamaya yer verilmediği anlaşılmakta olup, bu haliyle, bakılmakta olan davada, dava açma süresi değerlendirilirken, özel dava açma süresinin değil, 60 günlük genel dava açma süresinin dikkate alınması gerekmektedir. "

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 10/12/2018 tarih ve E:2018/4334, K:2018/5459 sayılı kararı;

" Her ne kadar 6306 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 9. bendiyle, bu Kanun uyarınca tesis edilen idari işlemler yönünden, 2577 sayılı Kanun'da öngörülen 60 günlük genel dava açma süresi 30 güne indirilmiş ise de, dava konusu Bakanlar Kurulu kararı ile bu hususun davacıya bildirilmemiş olması, bu davada özel dava açma süresinin değil, 60 günlük genel dava açma süresinin uygulanmasını gerekli kılmaktadır. " (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 24/4/2017 tarihli ve E:2017/397, K:2017/1818 sayılı kararı da aynı yöndedir.)